

Montessori en de Theosophical Society Winifred Wylie

Na het behalen van graden in Classical Studies en Education, behaalde Winifred Wylie haar Montessori Elementary Diploma in Bergamo (Italië) en stichtte de eerste Montessori school in de staat Michigan. Winifred is actief lid van de Ann Arbor Lodge in Michigan.

In het begin van de twintigste eeuw maakte Maria Montessori voor het eerst kennis met theosofie toen zij in 1907 Annie Besant in Londen hoorde spreken, nadat Montessori haar eerste Casa dei Bambini (huis voor kinderen) had gesticht. Annie Besant sprak lovende woorden over het onderwijswerk van Montessori, die bij Montessori in goede aarde vielen en zo hun vriendschap bezegelde.

Tussen het leven van Montessori en Besant bestaan veel gelijkenissen: beiden hebben barrières voor vrouwen doorbroken, beiden waren geïnteresseerd in moderne exacte wetenschappen en mystiek; beiden waren charismatische sprekers die overal ter wereld lezingen gaven. De misschien belangrijkste gelijkenis was echter de visie op de evolutie en de eenheid van leven die zij gemeen hadden.

Maria Montessori werd op 31 augustus 1870 in Chiaravalle (Ancona, Italië) geboren en stierf op 6 mei 1952, vlak voor haar tweeëntachtigste verjaardag. Ten tijde van haar overlijden waren haar scholen overal ter wereld gevestigd. Haar vernieuwende ideeën, zoals het aanpassen van het meubilair aan de lengte van kinderen en het plaatsen van klimtoestellen waarop zij zich konden uitleven, zijn in hedendaagse scholen gemeengoed geworden. Andere door Montessori geïntroduceerde onderwijsinitiatieven kwamen tot stand na zorgvuldige wetenschappelijke observatie van kinderen en betreffen de erkenning dat er gevoelige perioden zijn waarin kinderen beter in staat zijn om bepaalde dingen, zoals taal, te leren dan in andere perioden in hun ontwikkeling; het instellen van klassen met kinderen van verschillende leeftijden, waar kinderen elkaar helpen met leren; en ook een leeromgeving waarin kinderen de vrijheid hebben om hun eigen leermateriaal te kiezen.

Van Montessori, als vrouw in het Italië van 1870, werd verwacht dat zij zou trouwen en kinderen krijgen, maar zij stond erop om, tegen de wil van haar vader, naar de technische school te gaan en daarna een opleiding tot arts te volgen, al was dat in die tijd voor vrouwen ongehoord. Maria Montessori zou verrast zijn en zich gesteund voelen als zij zou zien hoezeer de rol van vrouwen sinds haar tijd is veranderd, maar jammer genoeg zou zij ook zien

dat een nieuwe vorm van onderwijs, die wereldvrede voorstaat en bevordert, nu nog net zo nodig is als in de tijd dat zij *Opvoeding voor een Nieuwe Wereld* schreef.

Montessori specialiseerde zich in het werken met kinderen met verstandelijke uitdagingen of beperkingen en maakte gebruik van ideeën en hulpmiddelen van eerdere opleiders als Itard, Seguin en Fröbel. Zij ontwierp eigen nieuw materiaal om de kinderen te helpen bij het leren. Zij was zo succesvol in het onderwijzen van deze kinderen met een verstandelijke beperking dat deze slaagden voor het examen voor normale kinderen van hun leeftijd. Montessori voelde dat, als deze kinderen het zo goed konden doen, normale kinderen in staat moesten zijn het nog veel beter te doen; ze zocht naar een mogelijkheid om met hen te werken.

Toen de autoriteiten van Rome bezig waren met een woningverbeteringsproject in een heel arme wijk, San Lorenzo, bestond de angst dat kinderen onder de vijf jaar de muren zouden bekladden omdat zij vaak alleen thuis werden gelaten. Zij vroegen Montessori een school voor hen te openen. Zij stemde in en na zorgvuldige observatie van de lokalen van openbare scholen, ontwierp zij voor het San Lorenzo klaslokaal een nieuwe inrichting op de maat van de kinderen; ook de kasten om lesmateriaal in op te bergen waren op hun hoogte afgestemd. Ze gebruikte hetzelfde lesmateriaal als voor de kinderen met een verstandelijke beperking en ontwierp nieuw materiaal, omdat de kinderen snel leerden en er behoefte aan hadden. De omgeving van het eerste Montessori klaslokaal veranderde het gedrag van de kinderen. Het werden onafhankelijke, zelfverzekerde, ordelijke en liefdevolle drie-, vier- en vijfjarigen. Dit trok de aandacht van de wereld en was het begin van Montessori's levenswerk om nieuwe leerkrachten op te leiden en nieuwe scholen te vestigen.

Montessori was negenenzestig toen zij voor het eerst naar India ging. Zij was door de toenmalige International President van de Theosophical Society (TS), George Arundale, uitgenodigd een Montessori Trainingscursus te geven in Adyar. Hij had Montessori uitgenodigd tijdens een bezoek dat hij en zijn vrouw, Rukmini Devi, in Holland aan haar brachten. Het was een geluk dat Montessori de uitnodiging aannam en op dat moment Europa verliet. Later dat jaar zou de Tweede Wereldoorlog uitbreken. Alle centra waar Montessori had gewerkt - Spanje, Italië en Holland - waren zeer gevaarlijke plaatsen geworden.

De Arundales gingen naar het vliegveld in Madras om Maria en haar zoon, Mario, te ontmoeten. Maria was ondanks haar leeftijd vol energie en enthousiasme om haar trainingscursus te plannen. Ze voelde zich erg thuis in Adyar. Het was een plek waar haar mystieke gevoel werd begrepen en met anderen kon worden gedeeld. Theosofische werkers maakten van palmtakken hutten en een auditorium in Olcott Gardens. Driehonderd leraren en studenten kwamen vanuit heel India om de cursus bij te wonen. Dit was een veel grotere groep dan waarop men had gerekend! Ze popelden om naar Montessori te luisteren en haar ideeën in praktijk te brengen. Maria sprak in het Italiaans en Mario vertaalde naar het Engels.

Toen de Tweede Wereldoorlog in de herfst van 1939 begon, koos Italië partij voor de Duitsers en Engeland interneerde alle Italianen in de gebieden van het Britse Koninkrijk. Mario werd geïnterneerd in een kamp voor burgers in Ahmednagar, een district bij Mumbai, en Maria mocht het terrein van de TS in Adyar niet meer verlaten. (Ze kreeg toestemming om de hete zomermaanden door te brengen in de bergen bij Ooty en Kodaikanal, Tamil Nadu). Maria was echter heel ongelukkig dat zij en haar zoon als gevangenen werden behandeld. Tenslotte had Montessori Italië al verlaten uit protest tegen Mussolini's behandeling van haar scholen. Veel aanhangers van Montessori protesteerden bij de autoriteiten.

Eindelijk, op 31 augustus 1940 kreeg ze een telegram van de Gouverneur Generaal van India met de volgende mededeling: *We hebben lang nagedacht over een cadeau voor uw zeventigste verjaardag. We dachten dat het beste geschenk dat we u konden geven was om uw zoon naar u terug te sturen.* Mario en Maria brachten de rest van de oorlogsjaren samen door, werkend in India, en de TS maakte dit mogelijk.

Mijn eigen kennismaking met Montessori begon via de TS en door het lezen van haar boeken. In 1940, toen ik zeven jaar was, verhuisde mijn familie naar een boerderij ten noordwesten van Ann Arbor, Michigan. Mijn vaders droom was er een theosofische gemeenschap van te maken, en enige tijd lang was dat het geval. In 1956 openden mijn ex-schoonzus, Barbara Bailey, en ik de eerste Montessori school in Michigan. In 1970 volgde ik de *Montessori Elementary Training Course* voor leraren in Bergamo (Italië) en hoorde daar dat sommige van de *Montessori Elementary* leermiddelen waren ontworpen in de tijd dat Montessori in India was.

Veel specifieke programmapunten ontworpen voor kinderen van de basisschool getuigen van Montessori's diepste gedachten en mystieke percepties over het werk van mensen en de omgeving van de planeet aarde. Het curriculum 'kosmisch onderwijs', was ontworpen rond de geschiedenis van de aarde. Alles dat werd onderwezen werd teruggeleid naar waar het in de geschiedenis werd ontdekt: de wortels van geschiedenis, taal, wiskunde en meetkunde werden alle blootgelegd. Montessori voelde dat het heel belangrijk was dat kinderen kennis hebben van, en groot respect hebben voor alle mensen uit het verleden die eraan hadden meegewerkt hun leven makkelijker te maken.

Als Montessori naar kinderen keek, zag zij wat anderen niet zagen. Mensen hadden vooropgestelde ideeën over hoe kinderen zijn en zij zagen vaak wat zij verwachtten, in plaats van hoe het werkelijk was. Montessori zei haar leraren dat ze moesten kijken naar het verborgen kind en dat dit zich zou openbaren door creatief werk. Zij leerde dat de taak van de leraar was de juiste bezigheden voor ieder kind te vinden, en als hij of zij rustig en volledig geabsorbeerd aan het werk was, op kousenvoeten te lopen om die magische fase waarin het kind zichzelf vindt niet te verstoren. Ze zei dat creatieve bezigheden van één kind een atmosfeer creëerden die andere kinderen ertoe bracht om eveneens hun eigen zoektocht naar creatieve bezigheden te starten, en dat ten slotte de hele klas rustig zou worden, als in een staat van meditatie.

Montessori's oorspronkelijke opleiding lag op het terrein van geneeskunde en wetenschap, en deze invloeden waren belangrijk voor de ontwikkeling van het Montessori Curriculum. Zo bevatte het curriculum bijvoorbeeld tijdspaden van de menselijke geschiedenis, parallel aan de tijdspaden van de planeet aarde, viereenhalfmiljard jaar ontwikkeling van het Precambrium tot heden beschrijvend. Alles op aarde levert een bijdrage, zowel aan het geheel als aan het eigen belang. Tijdens de cursus die ik volgde vertelde Señora Honegar een verhaal over een kind in de Montessori klas die zei niet te willen bijdragen aan het geheel. Hij ging dus zitten en deed niets. Een ander kind zei hem dat hij, zelfs als hij alleen maar daar zat, toch deel uitmaakte van de zuurstof-cyclus. Toen zei het kind dat hij wilde sterven. Het andere kind zei dat zelfs als hij stierf, zijn lichaam een deel van de aarde zou worden en door de planten, die later weer werden gegeten door de dieren, zou worden gebruikt.

Montessori zei dat evolutie niet zozeer wordt gekenmerkt door de kracht van tanden en klauwen (tooth and claw), maar door de ontwikkeling van de kracht van liefde. De eerste schepsels, zoals kikkerdril, brachten nageslacht voort zonder hun kinderen te herkennen, maar de evolutie schreed verder en vogels ontwikkelden zich. Zij hielden hun baby's warm, voederden hen en zouden zelfs hun eigen leven opgeven om hun kuikens te beschermen. Dan komen de zoogdieren die hun jongen veilig in de moederschoot dragen. Mensen hebben de langste kindertijd van alle zoogdieren. Zij gaan door prachtige gevoelige perioden als zij de unieke kwaliteiten leren die hen tot mens maken, zoals de mogelijkheid tot het spreken van de taal van hun ouders, wat zij perfect leren, te beginnen op de opmerkelijk jonge leeftijd van rond de twee jaar. Zij leren zo perfect omdat ze heel gevoelig zijn en omdat wat zij horen uniek voor hen is. Voor de rest van hun leven wordt dit hun moedertaal genoemd.

Onder het Montessori basismateriaal bevindt zich een kaart waarop water dat uit de oceaan verdampt wordt vergeleken met kinderen die een hoge berg beklimmen; de kinderen worden weggeblazen en komen weer naar beneden als waterdruppels, als in een eindeloos vreugdevol spel. Zo ook worden de rivieren van de aarde vergeleken met de bloedstromen in onze lichamen die overal voedsel brengen en de planeet schoonhouden. Deze beelden maken dat iemand over de aarde gaat denken als over een reusachtig wezen, net zoals sommige wetenschappers tot de Gaia-hypothese zijn gekomen.

Onze wereld balanceert tussen wat we door onze vijf zintuigen kunnen waarnemen, het terrein van de wetenschap, en wat we door intuïtie en ons hart waarnemen, het terrein van de mystiek. Maria Montessori en Annie Besant waren beiden pioniers in de zoektocht naar de gebieden waar deze twee terreinen elkaar overlappen. Hun werk combineerde de visie van exacte meting en vergelijking, met de diepe empathie van intuïtie. Het is geen wonder dat zij goede vriendinnen werden. Zij laten een erfgoed van bewustzijn en begrijpen van de heelheid van leven na, dat de wereld vandaag de dag zo hard nodig heeft.

Uit: *Quest Magazine*, maart/april 2008 - Vertaling: S.C.